

BÀI GIẢNG

TRUYỀN SÓNG VÀ ANTEN

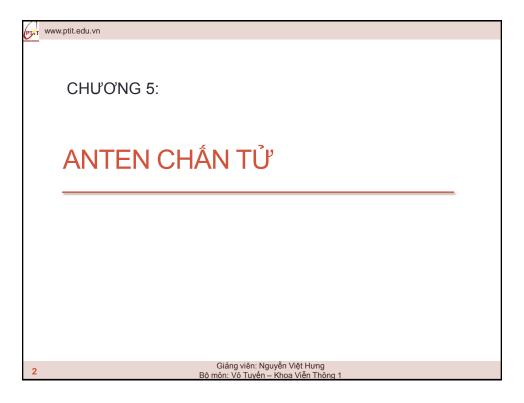
Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng

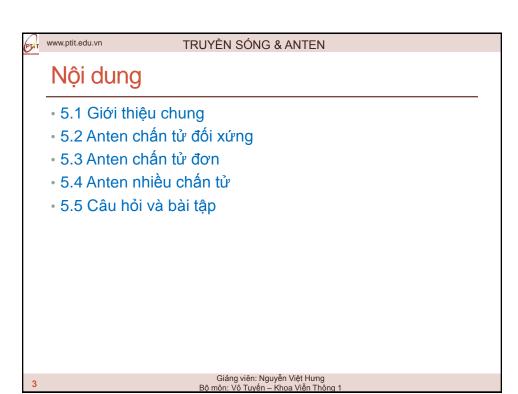
Email: nvhung_vt1@ptit.edu.vn

Tel: **

Bộ môn: Vô tuyến Khoa: Viễn Thông 1

Học kỳ/Năm biên soạn: II/2014

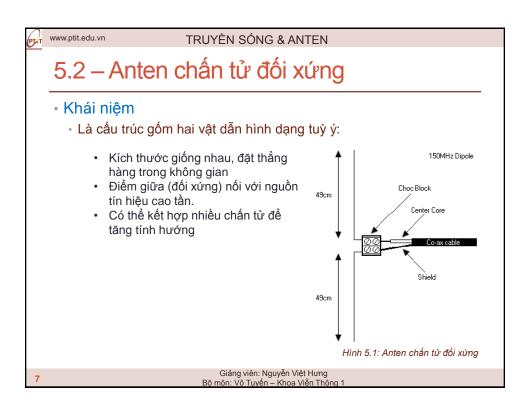

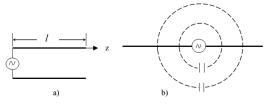
TRUYÈN SÓNG & ANTEN Nội dung - 5.1 Giới thiệu chung - 5.2 Anten chấn tử đối xứng - 5.3 Anten chấn tử đơn - 5.4 Anten nhiều chấn tử - 5.5 Câu hỏi và bài tập

TRUYÈN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- · Phân bố dòng điện:
  - Tương quan chấn tử đối xứng và đường dây song hành

Hình 5.2: Tương quang giữa anten chấn tử đối xứng và đường dây song hành

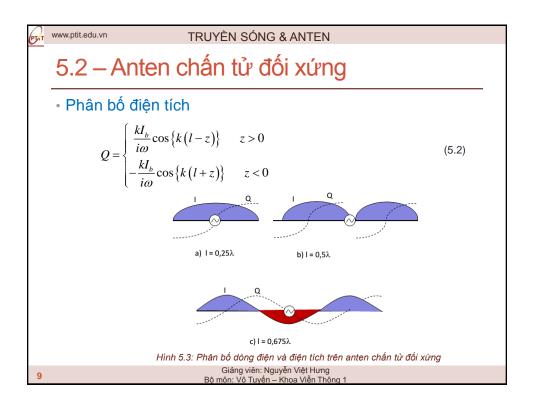
- Với chấn tử mảnh (d << 0,01 λ), điểm khảo sát ở xa (r >> λ): Coi là tương quan. Phân bố dòng điện trên chấn tử đối xứng có dạng sóng đứng:

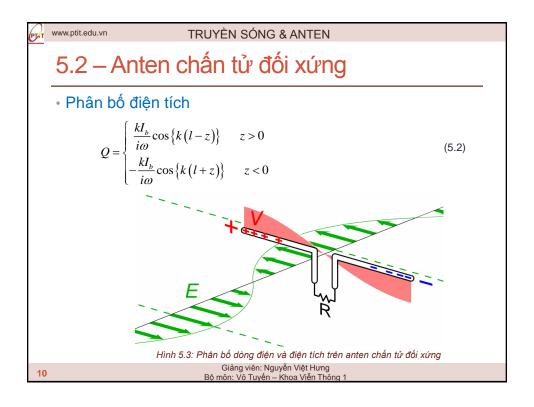
$$I_{z}(z) = I_{b} \sin \left\{ k \left(l - |z| \right) \right\} \quad (5.1)$$

 $\mathbf{I}_{b}$: Biên độ dòng điện ở điểm bụng sóng $\emph{h}$ độ dài của một nhánh chấn tử

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bô môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

8

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

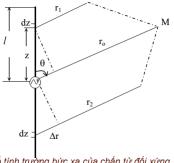
5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Bức xạ của chấn tử đối xứng trong không gian tự do
  - · Bài toán:
    - · Chấn tử đối xứng chiều dài 2/ đặt trong không gian tự do
    - Khảo sát trường tại điểm M cách chấn tử r₀ >> λ, tạo với phương của chấn tử một góc θ
  - Xác định cường độ trường:
    - Chia chấn tử thành các phần tử nhỏ dz << λ.
    - Mỗi phần tử tương đương với 1 chấn tử điện:
      - · Chiều dài dz
      - · Khoảng cách r
      - Mật độ dòng không đổi I₂

$$do r \gg \lambda$$

$$r_1 = r_0 - z\cos\theta$$

$$r_2 = r_0 + z\cos\theta$$

Hình 5.4: Các tham số tính trường bức xạ của chấn tử đối xứng

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Xác định cường đô trường
  - Trường do phần tử dz tại nhánh 1 và nhánh 2 gây ra:

$$d\overline{E_{1}} = i\frac{60\pi I_{z}dz}{r_{1}\lambda}\sin\theta e^{-ik\tau_{1}}\overline{i_{\theta}}$$

$$d\overline{E_{2}} = i\frac{60\pi I_{z}dz}{r_{2}\lambda}\sin\theta e^{-ik\tau_{2}}\overline{i_{\theta}}$$
(5.2)

Cường độ trường tổng hợp của 2 phần tử

$$d\overline{E} = d\overline{E_1} + d\overline{E_2} \qquad I_z = I_b.\sin\{k.(l-|z|)\}$$
(5.3)

$$d\overline{E} = i\frac{60\pi I_b dz}{r_0 \lambda} \sin\theta \sin\left\{k\left(l-z\right)\right\} e^{-ikr_0} \left(e^{ikz\cos\theta} + e^{-ikz\cos\theta}\right) \overline{i_\theta}$$

$$d\overline{E} = i \frac{60\pi I_b dz}{r_2 \lambda} \sin \theta \sin \left\{ k \left(l - z \right) \right\} e^{-ikr_0} . 2 \left(\cos \left(kz \cos \theta \right) \right) \overline{i_\theta}$$
 (5.4)

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

Điện trường do toàn bộ chấn tử gây ra tại M:

$$\vec{E} = \int_{0}^{l} d\vec{E}$$

$$= i \frac{60I_{b}}{r_{0}} \frac{\cos(kl\cos\theta) - \cosh l}{\sin\theta} e^{-ikr_{0}} \vec{i_{\theta}}$$

$$= i \frac{60I_{b}}{r_{0}} e^{-ikr_{0}} f(\theta, \varphi) \vec{i_{\theta}}$$
(5.5)

$$\left| \overrightarrow{E} \right| = \frac{60I_b}{r_0} \left| f\left(\theta, \varphi\right) \right|$$
 Không phụ thuộc φ (5.6)

13

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Hàm tính hướng và đồ thị tính hướng
    - · Hàm tính hướng biên độ:

$$|f(\theta,\varphi)| = |f(\theta)| = \left| \frac{\cos(kl\cos\theta) - \cos(kl)}{\sin\theta} \right|$$
 (5.7)

Trong mặt phẳng H vuông góc với trục của chấn tử, có θ là hằng số, hàm tính hướng chỉ phụ thuộc vào 'kl' hay độ dài tương đối (l/λ)

Trường hợp chấn tử ngắn, I << λ (hoặc I < λ/4)

(x nhỏ)
$$\cos x \approx 1 - \frac{x^2}{2} \implies |f(\theta)| = \frac{(kl)^2}{2} |\sin \theta|$$
 (5.8)

$$|F(\theta)| = |\sin \theta| \tag{5.9}$$

Tương tự chấn tử điện: có hướng ở mặt phẳng E chứa trục chấn tử, vô hướng ở mặt phẳng H vuông góc với trục chấn tử, cực đại ở hướng vuông với trục

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Hàm tính hướng và đồ thị tính hướng
    - · Hàm tính hướng biên độ:
    - Chấn tử nửa sóng, $I = \lambda/4$

$$kl = \frac{\pi}{2} \implies \left| f(\theta) \right| = \left| \frac{\cos\left(\frac{\pi}{2}\cos\theta\right) - \cos\left(\frac{\pi}{2}\right)}{\sin\theta} \right| = \left| \frac{\cos\left(\frac{\pi}{2}\cos\theta\right)}{\sin\theta} \right| \quad (5.10)$$

• Chấn tử toàn sóng, $I = \lambda/2$

$$kl = \pi$$
  $\Longrightarrow |f(\theta)| = \left| \frac{\cos(\pi \cos \theta) - \cos(\pi)}{\sin \theta} \right| = \left| \frac{2\cos^2(\frac{\pi}{2}\cos \theta)}{\sin \theta} \right|$ (5.11)

Đồ thị phương hướng hẹp hơn

15

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông 1

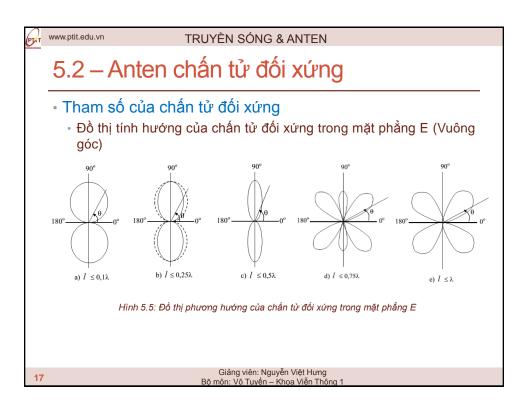
TRUYỀN SÓNG & ANTEN

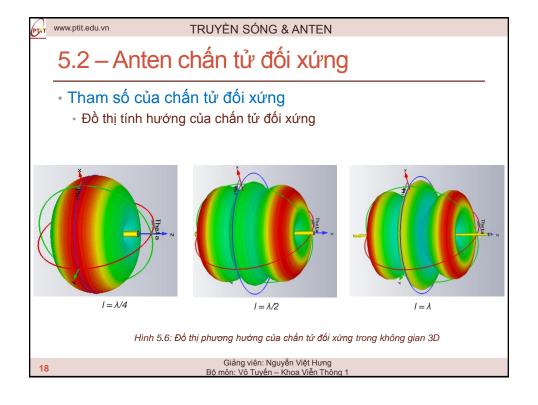
5.2 - Anten chấn tử đối xứng

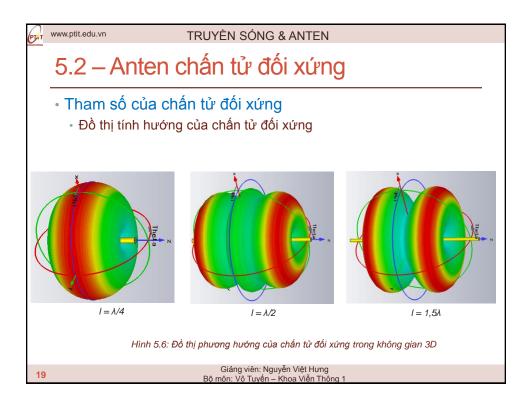
- · Tham số của chấn tử đối xứng
  - Hàm tính hướng và đồ thị tính hướng
    - · Hàm tính hướng biên độ:
    - Chấn tử dài, I > λ/2:
      - · Trên mỗi nhánh xuất hiện dóng điện ngược pha
      - Tại hướng vuông góc, không có sai pha về đường đi, nhưng do có dòng ngược pha nên cường độ trường tổng giảm (búp chính thu hẹp lại)
      - Tại các hướng khác (có sai pha về đường đi), sai pha được bù trừ bởi sai pha về dòng điện nên xuất hiện các búp sóng phụ. Khi $I = \lambda$, bốn búp phụ trở thành 4 búp sóng chính.

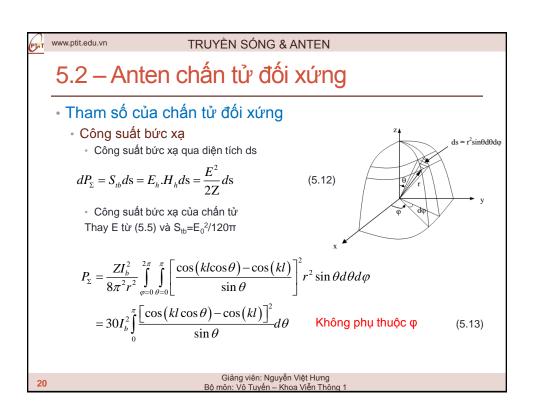

Tính hướng của chấn tử đối xứng phụ thuộc vào chiều dài điện: //λ

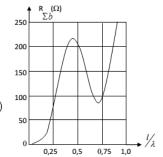
TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Điên trở bức xa
    - · Tại điểm bụng

$$P_{\Sigma} = \frac{1}{2} I_b^2 . R_{\Sigma b}$$

$$R_{\Sigma b} = 60 \int_{0}^{\pi} \frac{\left[\cos\left(kl\cos\theta\right) - \cos\left(kl\right)\right]^{2}}{\sin\theta} d\theta \quad (5.14)$$

Hình 5.7: Điện trở bức xạ vs độ dài tương đối

Nhân xét:

- Khi I/A nhỏ, giống dipol điện, tăng I cho dòng đồng pha tăng => tăng R₅
- Khi I > λ/2, xuất hiện dòng ngược pha, => giảm R_Σ
- Điện trở bức xạ dao động với cực đại ở độ dài là bội số chẵn của λ/4 và cực tiểu ở độ dài là bội số lẻ của λ/4

21

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bô môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Hệ số tính hướng

$$D(\theta,\varphi) = \frac{\left|E(\theta,\varphi)\right|^2 . 2\pi r^2}{ZP_{\Sigma}}$$

$$D_{\text{max}} = D\left(\frac{\pi}{2}\right) = \frac{Z}{\pi R_{yb}} \left(1 - \cos(kl)\right)^2$$
 (5.15)

- Khi $l/\lambda \le 0,675$: Bức xạ của anten đạt cực đại ở hướng $\theta = \pm \frac{\pi}{3}$,
  - Tăng $I \Rightarrow D$ tăng
- Khi $I/\lambda > 0,675$: Tăng I => D giảm do búp sóng chính giảm

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

Tham số của chấn tử đối xứng

- Trở kháng sóng
  - · Trở kháng sóng dây sóng hành

$$Z_{A} = \frac{\sqrt{\varepsilon_{0}\mu_{0}}}{C} = 276.\lg\left(\frac{D}{r}\right) \qquad (5.16)$$

C: điện dung phân bố của đường dây

D: Khoảng cách tâm hai dây dẫn

r: bán kính dây dẫn

Chấn tử đối xứng với điện dung phân bố thay đổi:

Với I < λ

$$Z_A = 120 \left[\ln \left(\frac{2l}{r} \right) - 1 \right] \qquad (\Omega)$$
 (5.17)

(5.18)

Với I > λ (Công thức Kesenich)

$$Z_A = 120 \left[\ln \left(\frac{\lambda}{\pi r} \right) - E \right] \qquad (\Omega) \quad \text{E: hằng s} \\ E \approx 0.577$$

23

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Trở kháng vào
    - Đường dây sóng hành hở mạch đầu cuối có trở kháng vào:

$$X_{in} = -iZ_{A}\cot g(kl)$$
 (5.19)

· Chấn tử đối xứng năng lượng bức xạ ra không gian sinh công nên có thành phần điện trở bức xạ đầu vào đóng vai trò thuần trở

$$R_{in} = \frac{R_{\Sigma}}{\sin^2(kl)} \tag{5.20}$$

Trở kháng vào của chấn tử:

$$Z_{in} = R_{in} + jX_{in} = \frac{R_{\Sigma}}{\sin^2(lk)} - iZ_A \cot(kl)$$
(5.21)

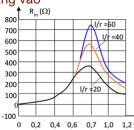
Với I < 0,75 λ

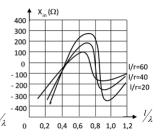

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Tham số của chấn tử đối xứng
  - Trở kháng vào

Nhân xét:

- Hình 5.8: Sự phụ thuộc của Z_{in} vào tỉ lệ $^{l}/_{\lambda}$
- Chấn tử ngắn ($I < \lambda/4$): Cotg > 0 nên $X_{in} < 0$, trở kháng mang tính dung
- Chấn tử nửa sóng (I = $\lambda/4$): cotg = 0, Z_{in} = R_{in} = 73,1 Ω , Cộng hưởng nối tiếp
- $(\lambda/4 < I < \lambda/2)$: cotg < 0 nên $X_{in} > 0$, trở kháng mang tính cảm
- Chấn tử toàn sóng (I = λ /2): cotg = 0, Z_{in} = R_{in} = ∞ , Cộng hưởng song song

25

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- · Tham số của chấn tử đối xứng
  - Chiều dài hiệu dụng
    - · Khái niệm: là chiều dài tương đương của một chấn tử có dòng điện phân bố đồng đều và bằng dòng điện đầu vào của chấn tử thật, với diện tích phân bố

$$l_{hd} = \frac{1}{I_0} \int_{-l}^{l} I(z) dz$$

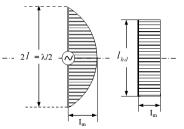
$$l_{hd} = \frac{\lambda}{\pi} \frac{1 - \cos(kl)}{\sin(kl)}$$
 (5.22)

Nhận xét:

• Chấn tử ngắn $l_{hd}
ightarrow rac{\lambda}{\pi} t g(rac{kl}{2})
ightarrow l$

Bằng nửa chiều dài chấn tử thật

• Chấn tử nửa sóng (2I = $\lambda/2$) $\rightarrow l_{hd} = \lambda/\pi$

Hình 5.9: Chiều dài thực và chiều dài hiệu dụng của chấn tử đối xứng

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

· Ảnh hưởng của mặt đất lên bức xạ của chấn tử đối xứng

- Phương pháp ảnh gương
  - Bức xạ của chấn tử trong môi trường thực bị ảnh hưởng của các vật dẫn ở gần
    - Trường bức xạ của anten làm phát sinh sóng thứ cấp → Nguồn bức xạ thứ cấp
    - Cường độ trường tại điểm thu là giao thoa giữa trường sơ cấp và thứ cấp
  - · Coi ảnh hưởng của nguồn thứ cấp là do chấn tử ảnh

Hình 5.9: Chấn tử thật và chấn tử ảnh

2

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

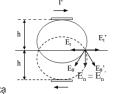
Ảnh hưởng của mặt đất lên bức xạ của chấn tử đối xứng

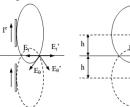
- Phương pháp ảnh gương
  - · Ảnh hưởng của mặt đất được xác định bằng phương pháp ảnh gương
    - Tác dụng của dòng thứ cấp tương đương với một chấn tử ảo là ảnh của chấn tử thật qua mặt phân cách giữa hai môi trường → chấn tử ảnh
      - Đòng điện trong chấn tử ảnh có biên độ bằng biên độ của dòng điện trong chấn tử thật, pha tùy thuộc phương của chấn tử thật trên mặt đất:
      - Song song => ngược pha; Vuông góc => đồng pha
      - Bức xạ tổng hợp sẽ tương đương với hệ hai chấn tử có khoảng cách 2h đặt trong không gian tự do
      - · Giải quyết bài toán theo lý thuyết phản xạ sóng phẳng

Quan hệ dòng điện:

$$I_a = I_t R_{px} e^{i\varphi_{px}} \qquad (5.23)$$

 l_a : dòng điện trên chấn tử ảnh l_i : dòng điện trên chấn tử thật R_{px} : Modul của hệ số phản xạ ϕ_{px} : Góc pha của hệ số phản xạ

Hình 5.10: Nguyễn lý ảnh gương

28

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- Ảnh hưởng của mặt đất lên bức xạ của chấn tử đối xứng
  - Bức xạ của chấn tử đối xứng trên mặt đất
    - Xem như 2 chấn tử đối xứng
    - · Cường độ trường tại điểm M tại khoảng cách xa

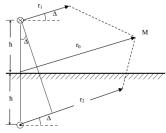
$$F_0(\Delta) = \frac{\cos(kl\sin\Delta) - \cos(kl)}{(1 - \cos(kl))\cos\Delta}$$
 (5.24)

$$E_1 = E_0 F_0(\Delta) (5.25)$$

$$E_2 = E_1 R_{px} e^{i(\varphi_{px} - 2kh\sin\Delta)}$$
 (5.26)

$$E = E_1 + E_2 = E_0 F_0 \left(\Delta \right) \left[1 + R_{px} e^{i(\varphi_{px} - 2kh \sin \Delta)} \right]$$
 (5.27)

$$|E| = E_0 F_0 (\Delta) \sqrt{1 + R_{px}^2 + 2R_{px} \cos(\varphi_{px} - 2kh \sin \Delta)}$$
 (5.28)

Hình 5.11: Chấn tử đối xứng đặt nằm ngang so với mặt đất

E₀: Cường độ trường của chấn tử ở hướng bức xạ cực đại

 $F_0(\Delta)$: hàm tính hướng chuẩn hóa của chấn tử trong mặt phẳng khảo sát

E1: biên độ cường độ trường của chấn tử đối xứng trong không gian tự do

E2: biên độ cường độ trường của chấn tử ảnh

Δ: Hướng khảo sát

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông

29

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

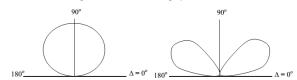
5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- Ảnh hưởng của mặt đất lên bức xạ của chấn tử đối xứng
  - Bức xạ của chấn tử đối xứng đặt nằm ngang
    - Hai chấn tử có dòng điện ngược pha
    - Chấn tử đặt nằm ngang nên ở mặt phẳng vuông góc với trục và đi qua tâm chấn tử có $F_0(\Delta) = 1$
    - Với mặt đất dẫn điện lý tưởng có R = 1 và $\phi=\pi$

$$|E| = E_0 \sqrt{2 \left[1 + \cos\left(\pi - 2kh\sin\Delta\right) \right]} = 2E_0 F\left(\Delta\right)$$
(5.29)

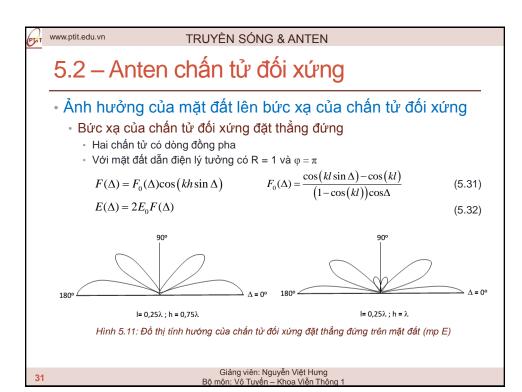
$$F(\Delta) = \sin(kh\sin\Delta) \tag{5.30}$$

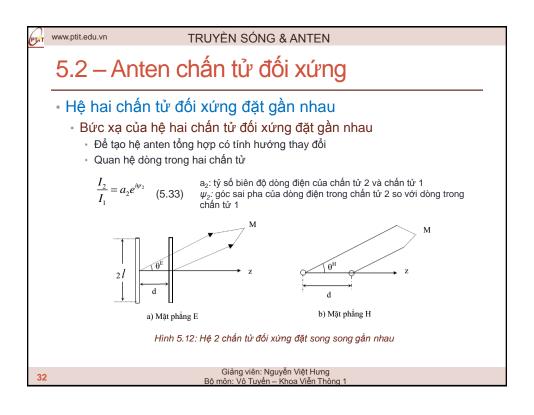
F(Δ) Thể hiện ảnh hưởng của mặt đất thông qua chấn tử ảnh

 $h = 0.25 \lambda; \sigma = \infty$

 $h = 0.5 \lambda$: $\sigma = \infty$ Hình 5.11: Đồ thị tính hướng của chấn tử đối xứng đặt nằm ngang trên mặt đất (mp H)

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Bức xạ của hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
    - · Cường độ trường tại điểm khảo sát

$$\overrightarrow{E_M} = \overrightarrow{E_1} + \overrightarrow{E_2}
E = -\frac{ik}{4\pi} \frac{e^{-ikr}}{r} f_1(\theta) \left(1 + a_2 e^{i\psi_2} e^{ikd\cos\theta}\right)$$
(5.34)

· Hàm tính hướng tổng hợp

$$f_k = 1 + a_2 e^{i\psi_2} e^{ikd\cos\theta} \tag{5.35}$$

Phụ thuộc các giá trị khá nhau của d/λ và a₂e^{iψ2}

33

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Bức xạ của hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
    - Trường hợp dòng trong hai chấn tử đồng biên, đồng pha: $a_2=1$ và $\psi_2=0$

$$f_k(\theta) = 1 + e^{ikd\cos\theta} = e^{\frac{ikd\cos\theta}{2}} \left(e^{\frac{ikd\cos\theta}{2}} + e^{-\frac{ikd\cos\theta}{2}} \right)$$
 (5.36)

$$f_{k}(\theta) = 2\cos\left[\frac{kd}{2}\cos\theta\right]e^{ikd\cos\theta}$$
$$\left|f_{k}(\theta)\right| = 2\cos\left[\frac{kd}{2}\cos\theta\right]$$
(5.37)

· Hướng bức xạ cực đại

$$\cos\left[\frac{kd}{2}\cos\theta\right] = \pm 1 \Leftrightarrow kd\cos\theta_{\max} = 2n\pi \qquad n = 0,1,2...$$

$$\cos\theta_{\max} = \frac{2n\pi}{kd} = \frac{n\lambda}{d} \le 1 \Leftrightarrow n \le \frac{d}{\lambda}$$
(5.38)

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Trường hợp dòng trong hai chấn tử đồng biên, ngược pha: $a_2=1$ và $\psi_2=180^\circ$
    - · Hàm tính hướng

$$f_{k}(\theta) = 1 + e^{(ikd\cos\theta + \pi)} = -2\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right)e^{\frac{ikd\cos\theta}{2}}$$
$$\left|f_{km}(\theta)\right| = 2\left|\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right)\right| \tag{5.39}$$

· Hướng bức xạ cực đại

$$\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right) = \pm 1 \Leftrightarrow kd\cos\theta_{\max} = (2n+1)\pi \qquad n = 0,1,2...$$

$$\cos\theta_{\max} = \frac{(2n+1)\pi}{kd} = \frac{(2n+1)\lambda}{2d} \le 1 \Leftrightarrow \frac{(2n+1)}{2} \le \frac{d}{\lambda}$$
(5.40)

35

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Trường hợp dòng trong hai chấn tử đồng biên, ngược pha: a₂=1 và ψ₂=180°
    - · Hàm tính hướng

$$f_{k}(\theta) = 1 + e^{(ikd\cos\theta + \pi)} = -2\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right)e^{\frac{ikd\cos\theta}{2}}$$
$$\left|f_{km}(\theta)\right| = 2\left|\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right)\right| \tag{5.39}$$

· Hướng bức xạ cực tiểu

$$\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta\right) = 0 \Leftrightarrow kd\cos\theta_{\text{max}} = 2n\pi \qquad n = 0,1,2...$$

$$\cos\theta_{\text{min}} = \frac{2n\pi}{kd} = \frac{2n\lambda}{2d} \le 1 \Leftrightarrow n \le \frac{d}{\lambda}$$
(5.41)

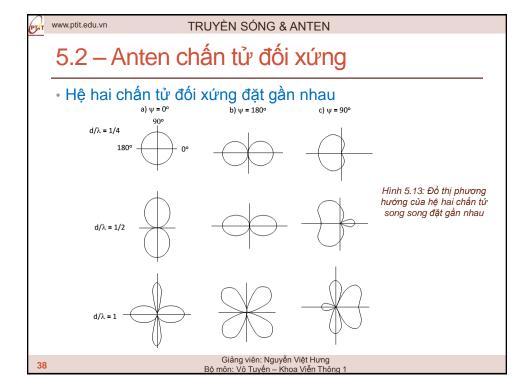
5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Trường hợp dòng trong hai chấn tử đồng biên, vuông pha: $a_2=1$ và $\psi_2=90^\circ$
    - · Hàm tính hướng

$$f_{k}(\theta) = 1 + e^{(ikd\cos\theta + \frac{\pi}{2})} = 2\cos\left(\frac{kd}{2}\cos\theta + \frac{\pi}{4}\right)e^{i\left(\frac{kd\cos\theta}{2} + \frac{\pi}{4}\right)}$$
$$\left|f_{km}(\theta)\right| = 2\left|\sin\left(\frac{kd}{2}\cos\theta + \frac{\pi}{4}\right)\right|$$
(5.42)

• Khi d = $\lambda/4$ Cực tiểu bằng 0 khi $\theta=0$, Cực đại bằng 2 khi $\theta=180^{\circ}$

37

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Trở kháng vào

Trở kháng tương hỗ ảnh hưởng tới sđđ thực tế đặt lên hai chấn tử

$$\begin{array}{ll} e_1=I_{a1}Z_{11}+I_{a2}Z_{12} & \text{e}_1, \text{e}_2 : \text{Sdd dầu vào hai chấn tử khi xét đến tương hỗ} \\ e_2=I_{a2}Z_{22}+I_{a1}Z_{21} & \text{(5.43)} & Z_{11}, Z_{22} : \text{Trở kháng riêng của hai chấn tử} \\ Z_{12}, Z_{21} : \text{Trở kháng tương hỗ hai chấn tử} \\ Z_{12}=Z_{21} & Z_{22}=Z_{21} & Z_{22}=Z_{22} & Z_{22}=Z_{22$$

$$Z_{in1} = \frac{e_1}{I_{a1}} = Z_{11} + ae^{i\psi}Z_{12} \qquad Z_{in2} = \frac{e_2}{I_{a2}} = Z_{22} + \frac{1}{a}e^{-i\psi}Z_{12}$$
 (5.44)

$$Z_{11} = R_{11} + iX_{11}$$
  $Z_{22} = R_{22} + iX_{22}$ $Z_{12} = R_{12} + iX_{12}$

$$Z_{in1} = R_{11} + a \left(R_{12} \cos \psi - X_{12} \sin \psi \right) + i \left[X_{11} + a \left(R_{12} \sin \psi + X_{12} \cos \psi \right) \right]$$
(5.45)

$$Z_{in2} = R_{22} + a(R_{12}\cos\psi - X_{12}\sin\psi) + i[X_{22} + a(R_{12}\sin\psi + X_{12}\cos\psi)]$$

39

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - · Điện trở bức xạ

$$P_{bx} = \frac{I^2 R_{bx}}{2} \tag{5.46}$$

$$P_{bx1} = \frac{I_{a1}I_{a1}^*}{2} \left[R_{11} + a \left(R_{12}\cos\psi - X_{12}\sin\psi \right) \right]$$
(5.47)

$$P_{bx2} = \frac{I_{a2}I_{a2}^*}{2} \left[R_{22} + \frac{1}{a} \left(R_{12} \cos \psi + X_{12} \sin \psi \right) \right]$$

$$P_{bx} = P_{bx1} + P_{bx2} = \frac{I_{a1}I_{a1}^*}{2} \left[R_{11} + a^2 R_{22} + 2aR_{12}\cos\psi \right]$$
 (5.48)

$$R_{bx0} = R_{11} + a^2 R_{22} + 2aR_{12}\cos\psi \tag{5.49}$$

Điện trở bức xạ của hệ không phụ thuộc vào điện kháng riêng và điện kháng tương hỗ của hai chấn tử

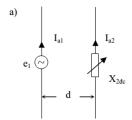
40

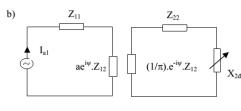

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - · Chấn tử chủ động, chấn tử thụ động
    - Chấn tử chủ động: được nối trực tiếp với nguồn và tự bức xạ sóng điện từ
    - Chấn tử thụ động: Không được cấp nguồn, hoạt động dựa trên nguyên tắc cảm ứng điện từ => nguồn bức xạ thứ cấp.

$$\frac{I_{a2}}{I_{a1}} = ae^{i\psi}$$
 (5.50)

Hình 5.14: a) Chấn tử ghép, b) Sơ đồ tương đương

41

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.2 - Anten chấn tử đối xứng

- Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - · Chấn tử chủ động, chấn tử thụ động
    - Sức điện động và dòng trong chấn tử:

$$e_{1} = I_{a1}Z_{11} + I_{a2}Z_{12}$$

$$0 = I_{a2}(Z_{22} + iX_{2dc}) + I_{a1}Z_{21}$$
(5.51)

$$\frac{I_{a2}}{I_{a1}} = -\frac{Z_{12}}{Z_{22} + iX_{2dc}} = -\frac{R_{12} + iX_{12}}{R_{22} + i\left(X_{22} + X_{2dc}\right)}$$
(5.52)

$$a = \sqrt{\frac{R_{12}^2 + X_{12}^2}{R_{22}^2 + (X_{22} + X_{2dc})^2}}$$

$$\psi = \pi + \arctan \frac{X_{12}}{R_{12}} - \arctan \frac{X_{22} + X_{2dc}}{R_{22}}$$
(5.53)

42

5.2 – Anten chấn tử đối xứng

- · Hệ hai chấn tử đối xứng đặt gần nhau
  - Chấn tử chủ động, chấn tử thụ động
    - Trở kháng vào và điện trở bức xạ:

$$Z_{in1} = Z_{11} - \frac{Z_{12}^2}{Z_{22} + iX_{2dc}}; \qquad Z_{in2} = 0 \qquad (e_2 = 0)$$

$$R_{bx0} = R_{11} + a^2 R_{22} - 2aR_{12} \cos \psi$$
(5.54)

$$a = \sqrt{\frac{R_{12}^2 + X_{12}^2}{R_{22}^2 + (X_{22} + X_{2dc})^2}}$$

$$\psi = \pi + \arctan \frac{X_{12}}{R_{12}} - \arctan \frac{X_{22} + X_{2dc}}{R_{22}}$$

43

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bô môn: Vô Tuyến – Khoa Viễn Thông

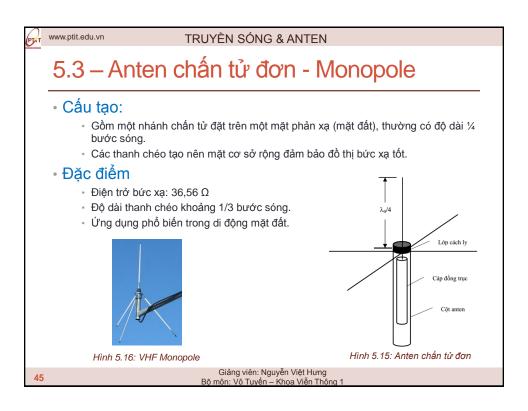

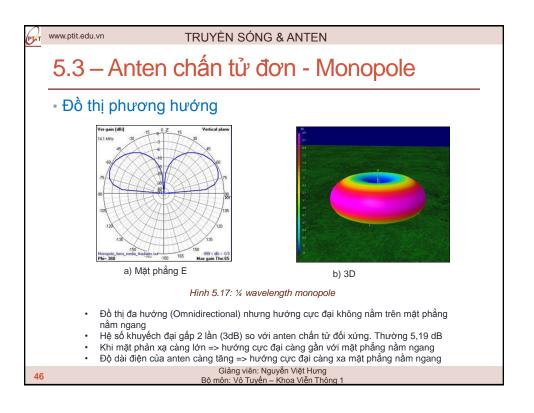
www.ptit.edu.vn

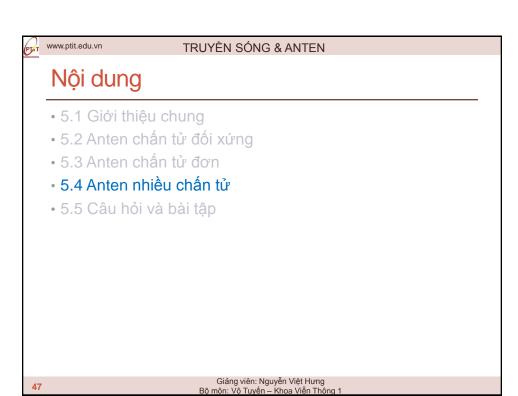
TRUYỀN SÓNG & ANTEN

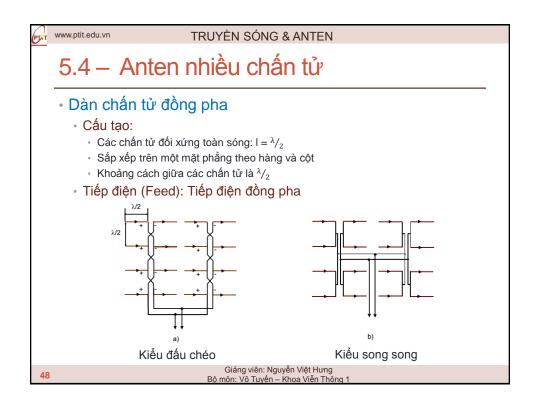
Nội dung

- 5.1 Giới thiệu chung
- 5.2 Anten chấn tử đối xứng
- 5.3 Anten chấn tử đơn
- 5.4 Anten nhiều chấn tử
- 5.5 Câu hỏi và bài tập

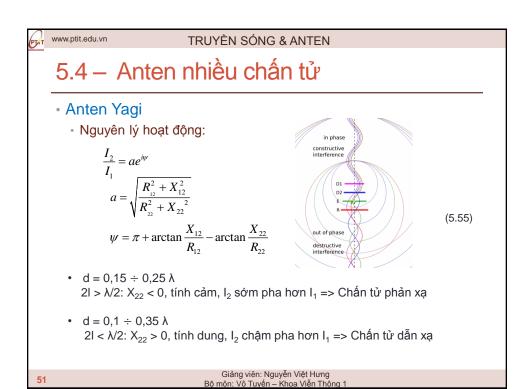

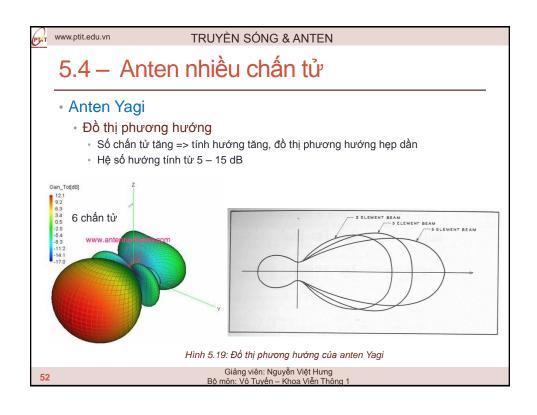

www.ptit.edu.vn TRUYỀN SÓNG & ANTEN 5.4 – Anten nhiều chấn tử Anten Yagi Cấu tao Một chấn tử chủ động: Anten chấn tử đối xứng nửa sóng (thẳng hoặc vòng dẹt), $I = \lambda/4$, (Với trường hợp vòng dẹt $Z_v = 300 \Omega$) · Các chấn tử thụ động đóng vai trò phản xạ và dẫn xạ · Đặt song song với nhau trên một mặt phẳng Tiếp điện cho chấn tử chủ động: Sử dụng cáp đồng trục hoặc dây song hành Chấn tử Chấn tử 3300 Hình 5.18: Anten Yagi và đồ thị phương hướng Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông 1

5.4 – Anten nhiều chấn tử

- · Anten Logarit Chu kì
  - Cấu tạo:
    - Nhiều chấn tử có độ dài khác nhau đặt ở các khoảng cách khác nhau.
    - · Đặt song song trong một mặt phẳng
    - Kích thước và khoảng cách của các chấn tử thay đổi theo một tỉ lệ nhất định gọi là chu kì của anten

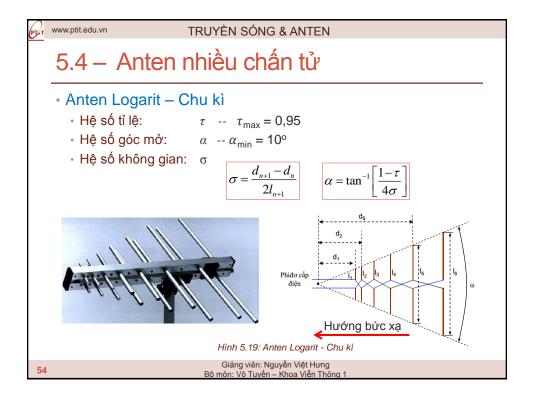
$$\tau = \frac{d_1}{d_2} = \frac{d_2}{d_3} = \dots = \frac{d_{n-1}}{d_n} = \frac{l_1}{l_2} = \frac{l_2}{l_3} = \dots = \frac{l_{n-1}}{l_n}$$
 (5.56)

- Tiếp điện cho các chấn tử:
  - · Tiếp điện đồng pha, so le

Hình 5.19: Anten Logarit - Chu kì

53

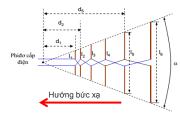

5.4 - Anten nhiều chấn tử

Anten Logarit – Chu kì

- Nguyên lý hoạt động
  - * Tần số kích thích là f_0 Chấn tử I_0 = $\mathcal{N}2$ đóng vai trò chấn tử chủ động cộng hưởng (Trở kháng vào thuần trở 73,1 Ω)
  - · Các chấn tử khác có giá trị thành phần điện kháng phụ thuộc vào độ dài so với chấn tử chủ động
  - Do qui luật chu kì về chiều dài và khoảng cách + tiếp điện so le (dòng trong 2 chấn tử gần nhau ngược pha 180°) Các chấn tử phía trước (I < I₀) thoả mãn điều kiện của chấn tử dẫn xạ, các chấn tử phía sau (I < I₀) Thoả mãn điều kiện của chấn tử phản xạ
  - Miền bức xạ chủ yếu tạo bởi chấn tử chủ động và một vài chấn tử lân cận

55

Giảng viên: Nguyễn Việt Hưng Bộ môn: Vô Tuyến - Khoa Viễn Thông

www.ptit.edu.vn

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.4 - Anten nhiều chấn tử

· Anten Logarit - Chu kì

· Công thức xác định tần số làm việc:

$$f_n = \tau^{n-1} f_1 \tag{5.57}$$

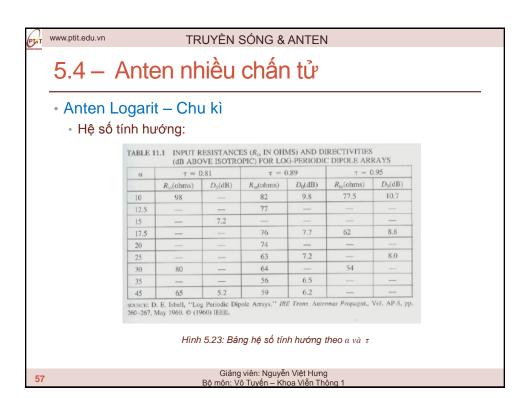
· Độ dài của chấn tử cộng hưởng tương ứng

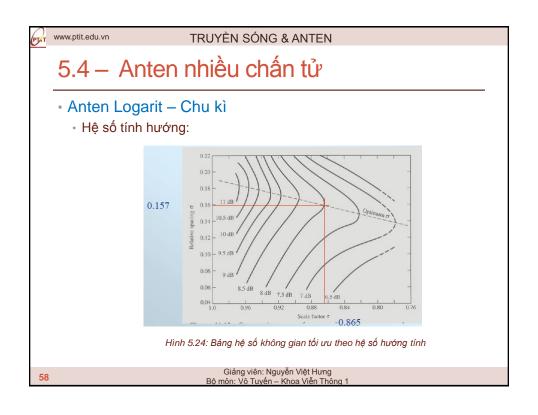
$$l_n = \frac{l_1}{\tau^{n-1}} \tag{5.58}$$

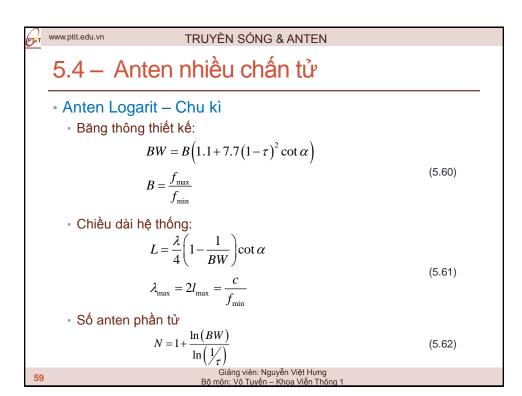
· Biểu thức logarit chu kì

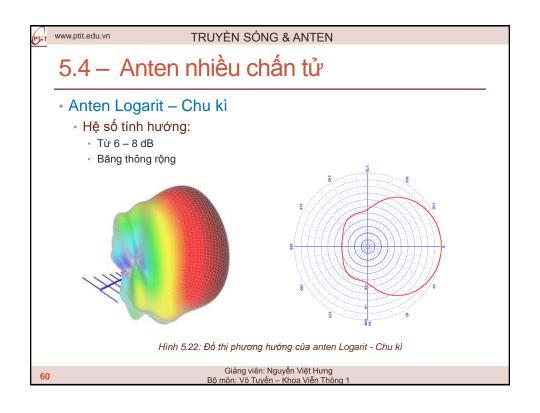
$$\ln f_n = (n-1) \ln \tau + \ln f_1 \tag{5.59}$$

Biến đổi theo chu kì logarit của au

TRUYỀN SÓNG & ANTEN

5.5 Câu hỏi và bài tập

- **14.** Một chấn tử đối xứng có chiều dài toàn bộ $50~{\rm cm}$, công tác ở tần số $300~{\rm MHz}$. Xác định chiều dài hiệu dụng của nó?
- (a) 32 cm; (b) 35 cm; (c) 40 cm; (d) 45 cm;
- **15.** Số liệu như bài 14, xác định điện trở bức xạ của chấn tử? (a) 70,1 Ω ; (b) 73,1 Ω ; (c) 80,1 Ω ; (d) 83,1 Ω ;
- 16. Số liệu như bài 14, xác định trở kháng vào của chấn tử?
- (a) $65,1 \Omega$; (b) $70,1 \Omega$; (c) $73,1 \Omega$; (d) $80,1 \Omega$;
- 17. Điện trở bức xạ của chấn tử vòng dẹt có giá trị bằng bao nhiêu?
- **18.** Anten logarit- chu kì 5 chấn tử. Chấn tử ở giữa có chiều dài tổng cộng 30 cm. Hằng số chu kì τ = 0,9.
- Tính độ dài của từng chấn tử và các tần số làm việc tương ứng.

61